

MORAVSKÁ GALERIE

Moravská galerie v Brně je druhé největší muzeum umění v České republice. Je výjimečná šíří svého záběru. Jako jediné Brněmuzeum umění v České republice se zabývá výtvarnou kulturou zcela komplexně. Pracuje jak s volným uměním, tedy malbou, kresbou, grafikou a plastikou od nejstaršího období po současnost, tak s fotografií, užitým uměním, grafickým designem a architekturou.

Na vzniku Uměleckoprůmyslového muzea v Brně se podílely především kruhy moravských průmyslníků sdružených v Moravské průmyslové jednotě, Moravském průmyslovém spolku a brněnské Obchodní a živnostenské komoře. Dne 10. listopadu 1873 bylo muzeum založeno jako nadace pod názvem Moravské průmyslové museum.

Jedním z významných sbírkových souborů v Moravské galerii pochází z darů, které tehdejšímu Uměleckoprůmyslovému muzeu v Brně věnoval kníže Jan II. z Lichtenštejna.

Donace Jana II. z Lichtenštejna Uměleckoprůmyslovému muzeu v Brně

„Také my patříme mezi jedno z početných muzeí Rakouska, která se mohou těšit z knížecích darů. Naše Muzeum arcivévody Rainera získalo touto cestou mnoho velmi významných přírůstků do sbírek.“ Takto si pochvaloval Julius Leisching, ředitel tehdejšího Uměleckoprůmyslového muzea arcivévody Rainera v Brně, roku 1909 v článku, kterým informoval o knížeti Janu II. z Lichtenštejna a jeho vztahu k umění.^{*1} A mohl si pochvalovat ještě více. Kníže byl k muzeu skutečně velkorysý a kvalita celé donace je nejvyšší mezi všemi muzei na území dnešní České republiky. První kontakty mezi ním a muzeem byly navázány v roce 1879. Tehdy ještě nikoli v souvislosti s utvářením sbírkových fondů, nýbrž v záležitosti stavby nové muzejní budovy dnešního Uměleckoprůmyslového muzea Moravské galerie v Brně. Kuratorium muzea z počátku žádalo pouze o finanční půjčku. Kníže nakonec přispěl na stavbu budovy „zakladatelskou“ donací ve výši 1000 zlatých,

¹ Julius Leisching, Fürst Johann II. Von Liechtenstein und die bildende Kunst, in: Mitteilungen. Erzherzog Rainer Museum für Kunst und Gewerbe. Zeitschrift des Verbandes österreichischen Kunstgewerbemuseen, 27, 1909, č. 2, s. 19.

kteřou muzeu přispívalo padesát vysoce postavených soukromých i právnických osob. Přispíval pravidelně a v roce 1887, jako jediný ze „zakladatelů“, dokonce zvýšil částku na dvojnásobek.

Přenosný oltářík, Itálie, Benátky, Dílna rodiny Embriachi, Baldassare di Simone d'Aliotto degli Embriachi, po roce 1400, inv. č. 2651

Převážná většina následujících darů pocházela z novověké Itálie. Odpovídá to oblibě jednotlivých slohových období samotným knížetem i dobovému vkusu. Součástí dalšího rozsáhlého konvolutu předmětů věnovaných muzeu v roce 1884 byl soubor čtyřiceti tří vzorků italských tkanin z 16. a 17. století. Drobné ústřížky nepřesahující délku 50 centimetrů jsou ukázkami soudobých italských ornamentálních vzorů vytkávaných na hedvábných, vlněných nebo i lněných látkách. Jan II. z Lichtenštejna je do sbírek musea, pravděpodobně na žádost kuratoria, zakoupil od německého kanovníka Franze Bocka (1823-1899), který byl ve své době jedním z nejvýznamnějších odborníků na problematiku historického textilu.

Velkorysost finančního daru na stavbu budovy muzea byla opravdu úctyhodná. Význam přínosu Jana II. z Lichtenštejna tím ale zdaleka nekončil. V letech 1880-1911 obdaroval instituci celkem 229 předmětů. Stovky kusů se v muzeu octly jako zápůjčky na tematických výstavách. Poslední zápůjčka muzeu proběhla v roce 1918 a můžeme ji považovat za ukončení dlouholetí spolupráce s institucí, která se krátce po té rozloučila i s dlouholetým ředitelem Juliem Leischingem.

První dar obdrželo muzeum na sklonku roku 1880. Dne 15. 12. byla do sbírek zapsaná kolekce 88 předmětů obsahující příklady, které dle soudobého pohledu na uměleckoprůmyslová muzea nesměly ve sbírkách chybět. V souboru se proto setkáme se soškou egyptské mumie, antickou terakotou, italským skládacím oltářikem vyrobeným na počátku 15. století v benátské dílně rodiny Embriachi snad přímo jejím majitelem Baldassarem di Simone d'Aliotto, německými renesančními vázami a dřevěnými paneau a vedle toho také s moderní briskou keramikou. Tato kolekce byla na počet jednotlivých položek vůbec největší, jakou kníže instituci věnoval.

Talíř s výjevem Svaté rodiny a sv. Janem Křtitelem, Itálie, Faenza, kolem 1505, inv.č. 9488

Zřejmě opět na přímou žádost kuratoria zakoupil kníže několik prestižních kusů italské majoliky z Faenzy, Castella Durante a Benátek, které byly draženy na aukci sbírky Richarda Zschilleho v srpnu roku 1899. O kolekci italské a španělské majoliky dražené v aukční síni Christies v Londýně projevila zájem obrovská řada soukromých sběratelů i institucí. Jan II. z Lichtenštejna tam zakoupil přímo pro sbírky Moravského průmyslového muzea šest kusů italské a španělské majoliky a také několik kusů pro svou vlastní sbírku. Aukce v Londýně se nezúčastnil osobně, ale veškerý nákup i pro brněnské muzeum vykonal ředitel opavského uměleckoprůmyslového muzea Edmund Wilhelm Braun, aniž by však pro opavské sbírky získal jediný předmět. Teprve až s odstupem tří let věnoval kníže jeden benátský talíř také do Opavy.

Mezi významné reprezentanty italské renesance patří také truhla s výjevy z římské legendy o Marcovi Curtiovi darovaná do sbírek v roce 1894. Patří do skupiny svatebních truhel tzv. cassone, které se vyznačují přebohatou výzdobou čelní stěny. Lichtenštejnskými sbírkami prošla celá řada těchto truhel. Získávány byly přímo z Itálie z významných florentských a benátských aukčních domů, jako byli Bardi- ni, Guggenheim, Gagliardi nebo Richetti.

V roce 1894 kníže navštívil muzeum. Podle záznamu v muzejním časopise si pečlivě prohlédl budovu, sbírky a shledal, že je jim věnovaná prvotřídní péče. Pozitivní dojem ho inspiroval k dalšímu, pro muzeum velice významnému daru kamen z Winterthuru, které sem zapůjčil již v roce 1890 u příležitosti uspořádání výstavy kamen ze zámeckých interiérů.

Jan II. z Lichtenštejna a jeho podpora Moravskému průmyslovému muzeu měla velký vliv na rozvoj instituce a posílení její prestiže v rámci střední Evropy i za jejími hranicemi. Řadu předmětů, které do sbírek věnoval, by si nikdy muzeum nemohlo dovolit zakoupit. Přínos knížete spočívá především v budování kolekce renesančního užitého umění, pro niž získal skutečně špičkové kusy, a která je díky tomu dodnes nejen návštěvnický, ale především vědecky atraktivní.

Kamna, Švýcarsko, Winterthur. Abraham Pfau, 1640-1644, inv. č. 8515

Literatura:

Julius Leisching, Fürst Johann II. von Liechtenstein und die bildende Kunst, in: Mitteilungen. Erzherzog Rainer Museum für Kunst und Gewerbe. Zeitschrift des Verbandes österreichischen Kunstgewerbemuseen, 27, 1909, č. 2, s. 19.

Martina Straková, Johan II. von Liechtenstein. Mäzen des Mährischen Gewerbemuseums in Brünn. 62. Bulletin Moravské galerie v Brně, 62, 2006, s. 141-148.

Martina Lehmannová, Moravské průmyslové muzeum/Mährisches Gewerbe Museum 1873–1919, in: Petr Tomášek (ed.), Moravská národní galerie, Brno 2011, s. 26-31.

Andrea Březinová, Moravské umělecko-průmyslové muzeum 1919-1949, in: Petr Tomášek (ed.), Moravská národní galerie, Brno 2011, s. 32-39.

Martina Lehmannová, Lichtenštejnský mecenát ve prospěch Moravského průmyslového muzea. Podíl Jana II. z Lichtenštejna na utváření místa paměti. In: Geiger, Peter – Knoz, Tomáš (eds.): Lichtenštejnové a umění. (Časopis Matice moravské 132, 2013 – Supplementum 5). Brno 2013, s. 193-210.

MORAVSKÁ GALERIE

Kontakt:

Moravská galerie v Brně

Husova 18

662 26 Brno

Telefon +420 532 169 130

E-mail: info@moravska-galerie.cz

www: <http://www.moravska-galerie.cz>

Otevírací doba:

[Pražákův palác](#) (Husova 18, Brno)

[Uměleckoprůmyslové muzeum](#) (Husova 14, Brno)

[Místodržitelský palác](#) (Moravské náměstí 1a, Brno)

Pondělí	zavřeno
Úterý	zavřeno
Středa	10.00-18.00 h
Čtvrtek	10.00-19.00 h
Pátek	10.00-18.00 h
Sobota	10.00-18.00 h
Neděle	10.00-18.00 h

Připravili: Martina Lehmannová a Tomáš Knoz